

0+

*"Торо пиалан улыт яндар шўман-влак:
цупо Юмым уажыт" (Мф. 5:8).*

ШЎМ-ЧОН ИЗОЛЫК

2013 ий, март
годсек лектеш.

МАРИЙ ПРАВΟΣЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 6-шо (86) №, 2020 ий июнь

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыже почеш

7 ИЮНЬ – СВЯТОЙ ТРОИЦЕ (ТРОЧЫН) ПАЙРЕМ

**ЮЖО ВЕРЕ ТУДЫМ
«ЛЫШТАШ ПАЙРЕМ»
МАНЫТ**

**ЙОШКАР-ОЛАН ДА МАРИЙ ЭЛЫН
МИТРОПОЛИТШЕ ИОАННЫН
САЛАМЛЫМАШЫЖЕ**

Таче поснак ойыртемалтше шўлышан кече. Таче – Святой Троице пайрем, Юмо Ачам, Эргым да Святой Шўлышым чапландарыме кече. Юмо Ача Эргыжын кид дене Сандалыкым ыштен, Святой Шўлыш тўнам ылыжтен. Тудо айдемылан илаш, тарванылаш, шонаш мастарлыкым пуэн.

Святой Троице нерген тайне молан «тайне» маналтеш? Атеве молан: Юмым тичмашнек пурташ айдемын ушыжо анысыр, ышташ вийже ок сите. Чылан палена: святой Августин тунемше ен лийын, языческий академийым пытарен, шуко неле-йўсым чытен лектын, но святитель Амвросий Медиоланскийын каласкалымыжым колмек, Чын Юмылан ўшанаш тўналын. Эргыже шке Утарышыжым мужо манын, аважат ўмыржў мучко Юмым сўрвален. А икана Августин, теныз воктене каналтен коштшыжла, рвезым ужын. Тудыжо изи кидше дене теныз гыч вўдым налын да лакыш оптен. Августинлан рвезын тыге тыршымыже онайын чучын да туддеч йодын:

- Тый мом ыштет?
 - Тензымым тичмашнек лакыш пуртынем, – вашештен тудыжо.
 - Нигунам тидым ыштен от керт.
- Рвезе Августин деке савырнен да каласен:
- А тый Юмын тайныжым, Святой Троицын тайныжым анысыр айдеме ушышкет шындарынет.

Умбақыже – 2-шо лаштыкыште.

Августин изишлан корангын, савырнен ончалмекыже, рвезе верыштыже лийын огыл. Тунам Августин умылен: Юмым уш дене огыл, шўм дене палаш тыршыман. Яндар шўман айдеме гына Юмым пален кертеш.

Святой ача-влак ойлат: «Ончалза, Господь айдемылан чоным пуэн, Тудым шкенжын гайым ыштен. Айдемаат кум ужаш: чон, шўлыш, кап – гыч шога. Ончалза кечым. Тул онго Волгыдо, шокшо – тудат кум ужашан». Святой Черкат Тошто Сугынь ден У Сугынь годсо ийла мучко умылтара: Господь мыланна Ача, Эрге, Святой Шўлыш, Кумытло, семын кончен. Святой Черке Иерусалимыште лийше ۆрыктарыше событий нергенат каласкала.

Витлыгече годым Иерусалимыште миллион наре ен погынен. Юмын Аван да апостол-влакын Сионский кумалме пөлемыште лиймышт годым трук тұтан мардеж лўшкымө гай йўк-йўан тарванен. Калык тидым колын, ты верышке вашкен. Пөлемыште лийше-влак ўмбак йолгалтше тулйылме семын Святой Шўлыш волен. Апостол-влак, ик татыште Святой Шўлыш дене темын, Иерусалимыште

лийше чыла түрлө калыкын йылмыж дене мутланен мошташ тұналыныт. Апостол-влак калык деке лектыныт, а иудей-влак нуным «Аракам йўын темыныт» манын мыскыленыт. Апостол Петр вашештен: «Эше индеш шагатат уке, тыгай жапыште иктажше йўаш тоштеш мо?» Тунам погынышо-влак кокла гыч кажныже шке шочмо йылмыж дене Господь нерген увертарен туныктым колыштын. Тиддеч вара кум түжем ен тынеш пурен.

Черке ты кечым «Святой Черкын шочмо кечыже» манеш. Тыште мыланна кажныланна утарен кертше памашинча почылтеш, вет Черкым Христос вуйлата, а Святой Шўлыш святой таинстве гоч чылажымат Черкыште ылыжта. Тынеш пуримо таинствым эртыме-кына, ме курымашлык ылышлан угыч шочына. Миром шўрымө таинстве годым капкылна, шижмашна, чон поянлыкна святитлалтыт. Венчалтме таинствым эртыше кок ен чон денат, капкыл денат ик тичмаш лийыт. Сулыкым касарыме таинстве язык деч эрыкта, Пырчесым подылмо таинстве годым ме Христос дене иктыш ушнена. Елеосвящений таинствыште, соборованийыште, елей дене йыгыме годым Господь Шкежак мемнам чонысо да капысе чер-влак деч эмла. Шочмына гыч курымаш ылышыш куснымеш уло ылышна – черкыште: илана, уэмеш, эмлалтеш.

Витлыгече пайрем кечын Господь мыланна Святой Шўлышым колта, ме 2000 ий ончыч Иерусалимыште лийше ۆрыктарыше событийым шарналтена веле огыл, а тыгай событийыште шкежат лийына. Святой Шўлыш кава гыч волен, пўртўсым, уло тұням волгалтара, ме Святой Шўлышым чонышкына пуртен, Юмо деке лишкырак лияш төчена.

Йоратыме иза-шольо, ака-шўжар-влак, тек Святой Троице пайрем мыланна куанле, волгалтше кече лиеш, тек тиде кечын шўмыштына Юмо тичмашын лиеш, а ме шкеже черке-авана, Руш Православный Черке, пелен лийына.

Чылалан палыме Илия пророкын эн чапланыше тунемшыже Елисей лийын. Тудын нерген Библийын Тошто Сугынь ужашыште, Кугыжаныш-влакын кумшо да нылымше книгаште шуко возымо.

Иордан энгер воктенысе Авел-Мехол гыч улан илыше Сафатын самырык эргыже Елисейым шке олмешыже пророклан кодаш Илиялан Юмо кўштен. Икана латкок мужыр ўшкыж дене пасум куралмыж годым Елисей деке Илия лишемын да тудлан ўмбал вургемжым кудалтен. Тыге ыштымыже пророкын Елисейым шке тунемшыжлан ойырен налым да ончыкыжым ۆрыктарыше вийжым тудлан пуэн кодаш лиймым ончыктен. Елисей кокытеланыде Илия почеш тарванен. Эн ончыч тудо кок ўшкыжым шўшкылын, пу плугшым йўлалтен, ўшкыж шылым кўктен да куралаш полшышо ен-влакым пукшен коден. Ача-аваж дене чеверласыде, Илия пророк почеш каен, тудлан ўшанлын служитлаш тўналын.

Шкенжым вашке кавашке налшашым ончылгоч пален, Илия рвезылан илышыштыже корным ойырен налаш эрыкым пуэн, но Елисей туддеч корангын огыл, мучаш марте пырля лийын.

Илия пророкым Юмо Шке ойырен налын, кугу куатым да тўрлө мастарлыкым пуэн. Тидым Елисей пален да Юмо деч тиддечат кугу порылыкым налаш йўрышө лияш эре шонен.

Икана корно дене мутланен кайымышт годым тулан колеснице волен да Илиям каваш кўзыктен. Пророк ўмбал вургемжым Елисейлан кудалтен. Рвезе туддене Иордан энгерым перен – вўд кок велыш торлен,

да тудо, энгер пундаш дене ошкыл вончен, Иерихон олаш толын. Елисейын пророк куатше тыште эн ончыч почылтын. Ты ола сай верыште шоген гынат, йўшаш вўд уда лийын, ен-влак эре черланеныт. Тидын нерген пален налмеке, Елисей ик чывыштыш шинчалым вўдыш шуэн. Вўдын яндар да эмлен кертше лиймекыже, Вефиль велыш каен.

Тунам эше чыланат порылан порым ыштеныт, осаллан осал дене пўртылтен, йочанат осалжым чот наказатленыт. Теве Елисейын чара вуян улмыжлан кўра корнышто тудым икшыве-шамыч мыскыленыт. Господь лўм дене уда сугыным пуымекыже, чодыра гыч кок маска лектын да йоча-шамычым кўрышт пытарен. Тыгай лўдыкшө примержым эше ужына: Израиль ваштареш Сирий кугыжан колтымо сарзыже-шамычым сокырым ыштен.

Поро пашажым гын шотлен пытарашат ок лий. Ме икмыняржым гына шарналтена.

Теве ик тулык вате парымжым тўлен кертывн огылат, эргыже-шамычым кул шотеш ужалышаш улыт улмаш. Тудын шортын сўрвалымыжлан Елисей шуко атым поген ситараш да омсам петыраш кўштен. Шкеже тунамак чыла атым ўй дене темен. Уйым ужалыме окса парым тўлашат, шкаланышт илашат ситен.

А поян ўдырамаш шочшыжо укедан верч ойгырен, марийже шонго лийынат, йочам ышташ ўшанже йомын. Елисей пророкын кумалмыж дене тудо ик ий гыч эргым ыштен, но кошташ тўналмекыже, ты йоча трук черланен да колен. Елисей Господьым сўрвален кумалын, шке капше дене рвезым ырыктен. Йоча шым гана тўрвынчын, шинчажым почын да ылыж кыненын.

Вес вере тыгай туткар лийын: кочкышыш сай кушкыл олмеш аяр кушкылын саскажым ешареныт. Тидым пален налмеке, Елисей тушко ложашым шавалтен да аярын куатшым шўрен.

Кинде перкемат шукемден моштен. Икана икмыняр шож кинде да эрыктыдыме шурно пырче дене шўдө еным пукшен темен. Господьын каласымыж семынак, эше утен кодын.

Шокшо кундемыште чот шарлыше проказе чер деч Сирий кугыжан Нееман лўман сарзывуйжым паремден. Иордан вўдеш шым гана йўштыл лекме дене тудо чылт эрнен.

Пырня руышо плотникын неле товарже келге вўдыш пуренгайымеке, Елисей энгерыш пу падырашым кудалтен, да товар шке ийын лектын.

Колымыж деч варат Елисей чудым ыштен кертывн. Тояш кондышо ен-шамыч, тушман кашакын толмыжым ужын, колышо еным Елисейын шўгарже воктене кудалтен коденыт, шкешт лўдын куржыныт. Колышын капше тыгодым пророкын лулегыже деке тўкнен, да саде ен ылыжын.

Елисей пророк семын 65 ий служитлен, ты возымаштына ме эше тудын пророк пашаж нерген ышна каласкале.

Ушкыж дене пасум куралше тыглай ен шкенжын кугу ўшанымашыжлан кўра Юмо деч тыгай куатым налын. **Черке Елисей пророкым 27 июнышто пагален шарна.**

22 ИЮНЬ - ШАРНЫМЕ ДА ОЙГАНЫМЕ КЕЧЕ

СЕНЫМАШЫМ ЛИШЕМДЕНЫТ

Совет Ушемыште Кугу Отечественный сар деч ончыч Юмылан служитлыше да Юмылан ўшаныше ятыр еным пытареныт, казаматлаште, ссылке ден лагерылаште орландареныт. Сар тўналмеке, кугужанышын шыгыремдымыжлан ѳпкем кучыде, Руш Православный Черке поро мутшо дене калыкшылан ўшаным шындарен, куатле пашаж дене сенымашым лишемдаш кугун полшен.

МИТРОПОЛИТ СЕРГИЙ

Шке шонымашыжым Руш Православный Черке сарын икымше кечынжак йўкын каласен. 1941 ий 22 июньшто тудым вуйлатыше Москван да Коломенскийын митрополитше Сергей (Страгородский) (1943 ий гыч – патриарх) пастырь ден православный христиан-влак деке ўжмаш дене лектын, ончыкылык сенымашлан благословитлен. 1941 ий 26 июньшто Москосо Юмын Кончымо лўмеш храмыште «Сенымашым пўлеклыме нерген» молебеним служитлен. Ты кече гыч тўналын, сар мучашлалтмеш тыгай молебен аралалт кодшо чыла храмлаште эртаралтын.

Элым вуйлатыше-влак Москва Патриархатын патриотизм шўлышан улмыжым вигак аклен огытыл. Але марте нуно Юмылан ўшаныше-влак деч пўтынек утлаш шоненыт, кажне кокымшо священникым лўен пуштыныт але лагерыш колтеныт, черкылам шалатылыныт, клубыш але складыш савыреныт, эсогыл Москосо Утарыше Христос лўмеш кафедральный храмым пудештареныт. Митрополит Сергийын 22 июньштак возымо ўжмашыжым храмлаште 1941 ий 6 июльшто

гына лудаш тўналыныт. А кум кече гыч (сар тўналме деч вара кок арня эртымеке гына) элым вуйлатыше И.В.Сталин радио дене калык деке ўжмаш дене лектын, нуным митрополит Сергей семынак «Иза-шольо, ака-шўжар-влак» манын ойлен. Мучашлан «Уло калыкын вийжым – тушманым шалатымашке кудалташ!» ўжын. Тиде мутым Руш Православный Черке шке аралтышыже семын налын, вет але марте тудым НКВД орган-влак чот эскереныт.

Руш Православный Черке элым тушман деч утарышаш верч чот шоген. Митрополит Сергей сар жапыште патриотизм шўлышан ой дене чылаже 24 гана калык деке лектын. Руш Черкын ик иерархийжат ѳрдыжеш кодын огыл.

СТРЕЛКОВЫЙ РОТО КОМАНДИРЫН АЛМАШТЫШЫЖЕ

1941-1945 ийлаште ятыр клирик шке калыкше дене пырля сарын чыла нелейѳсыжым чытен, фронтыштат, тылыштат кредалын. Иеромонах Пимен (Извеков), ончыкылык Патриарх, стрелковый рото командирын алмаштышыже лийын. Костромской кафедральный соборын диаконжо Борис Васильев (сар деч вара – протоиерей) полковой разведке командирын алмаштышыже марте кушкын. Пинский область Мало-Плотницкий селасе черкын настоятельже протоиерей Александр Романушко кок эргыж дене пырля партизан отрядыште кредалын, разведкыш коштын, тудлан «Отечественный сарын партизанжылан» I степенян медальым кучыктеныт. Воронеж область Павловск оласе Преображенский соборын псаломщикше (ончыкылык Калининский да Кашинский

митрополит) Алексей (Коноплев) «За боевые заслуги» медаль дене палемдалтын.

Митрополит Алексей (Симанский) блокадыш логалше Ленинградыште йӱдшӧ-кечыже служитлен, шкенжынат ӱнарже кодын огыл гынат, шужен ноен пытыше прихожан-влакым лыпландарен, ӱшандарен ойлен, тыге илен лекташышт куатым пуэн. Блокаде гыч утаралтмеке, Ленинград епархийым вуйлатышылан «За оборону Ленинграда» медальым пуэныт.

СВЯТИТЕЛЬ ЛУКА

Сар тӱналме жапыште архиепископ Лука (Войно-Ясенецкий) Красноярск кундемыште ссылкыште лийын. Тушеч СССР Верховный Совет Президиумын председательже М.Калининлан телеграммыв колтен. Тудым, шуйшӧ дене пашам ыштыше хирургийын специалистшым, воин-влаклан полшаш манын, ссылке гыч фронтысо але тылысе госпитальыш колташ йодын. «Сар мучашлалтмеке, ссылкышке уэш пӧртылам» манын ӱшандарен возен.

Йодмыжым шуктенят: 1941 ий октябрьыште 64 ияш профессор Валентин Войно-Ясенецкийым верысе эвакогоспитальын тӱн хирургшылан шогалтенят да Красноярск кундемыве чыла эмлымверын консультантшылан пенгыдемденят. Духовный сарым 1920-шо ийлаште налше талантан хирург кече еда 3-4 неле операцийым ыштен. 1942 ий декабрь мучаш гыч, паша деч кӱрылтде, Красноярск епархийым вуйлаташ тӱналын. 1944 ийыште эвакогоспитальым Тамбовыш кусарымек, тудо верысе епархийым вуйлатен, шагал огыл храмым почыктен, да епархийже фронтыш миллион наре теӱгем поген колтен.

ЧЕРКЫН САМОЛЁТШО ДЕН ТАНКШЕ-ВЛАК

«Чыла – фронтлан, чыла – сенымашлан» ӱжмашым Юмылан ӱшаныше-влак поснак чон йӱлен вашлийыныт. Нуно оксам да облигацийым веле огыл, тыгак уло-уке ший-шӧртныштым, вургемым, йолчиемым, вынерым да молымат пуэныт. Сар жапыште элын обороно фондышкыжо Руш Православный Черке 300 миллион теӱгем колтен. Тиде окса дене «Димитрий Донской» танк колоннылан нылле Т-34 танкым, «Александр Невский» истребитель эскадрильым ыштыме!

Кугу Отечественный сар калыкым Юмо деке лишемден, кугыжанышылат Черкым пагалаш туныктен.

ЙОДЫШ-ВАШМУТ

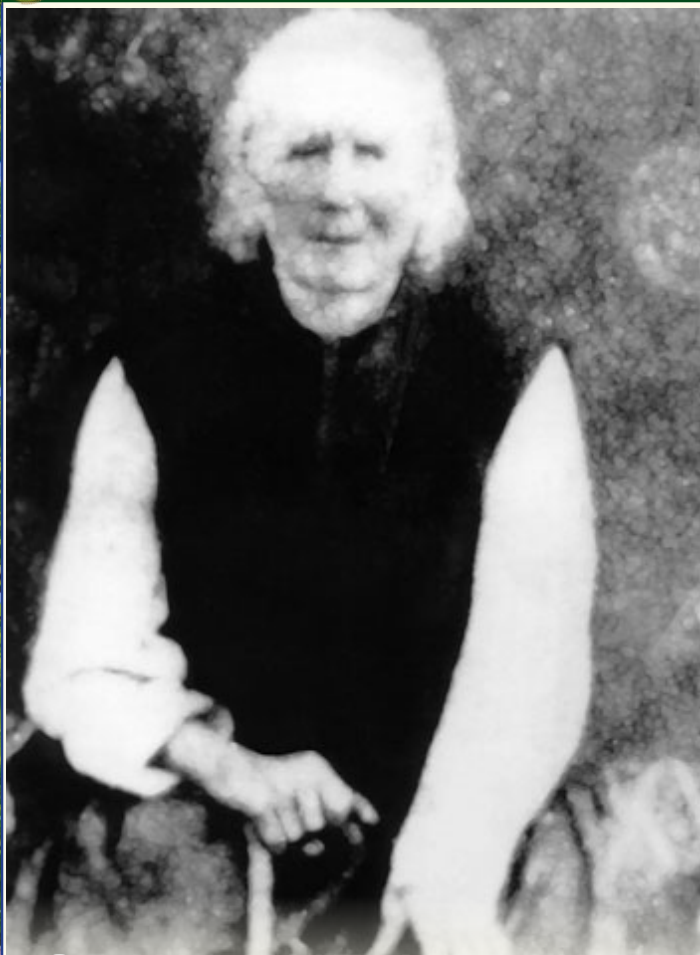
Йодыш: Ик тукум гыч весыш куснылшо неле язык деч утлаш лиеш мо?

Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоанн вашешта:

– Ачан языкше эргылан огеш кусно, но, мутлан, аракам йӱмаш ген дене куснен кертеш манме лӱдыкшӧ уло. Сандене подылаш йӧратыше ача-аван икшывыштлан пеш тӱткӧ лийман, нуно шӱм-чоныштым арулыкышто кучышаш улыт, тыгай языклан вожанашыже йӧным ыштышаш огытыл.

Язык шке семынже огеш кусныл: ача шке языкшылан мутым куча, а эрге – шкенжынлан. Но уло тыгай язык, кудыжлан уло тукум орланаш тӱналеш. Тыгайлан черкым мыскылымаш, храм ден шӱгарлам шалатымаш, еным пуштмаш шотлалтыт. Мый декем ой-канашым йодын толыт, тукумышто пӧръен але ӱдырамаш кокла гыч шкет кодмышт, тукумышт пытыме нерген шортын-шортын ойлат. Тунам ме молан тыге лиймын амалжым кычалаш тӱналына. Келгышкырак кошталмеке, рашемеш: тиде енын ачаже, кочаже але эсогыл кугезе кочаже жапше годым кӱшнӧ палемдыме шучко языкым ыштен улмаш.

Тыгай тукум молан пыта? Господь Шке тиде языкан тукумым мланде ӱмбачын эркын коранда. А кӧ Юмылан храмым чоҥа, тыгай еныным Господь шым тукум марте благословитла. Тыге Феофан Затворник оила, тидым ме святой литератур гыч палена.

ОРШАНКЕ ЧЕРКЫМ СӖРАСТАРЫШЕ

Оршанкыште илыше старице Любушкан лӱмжӧ ты кундемшыте тачат палыме. Кунам да кушто шочмыжым рашемдаш 1911 ийыште Виче олаште лукмо «За что мы любили Любоньку» лӱман изи книга полшен. Тудым Юмын полшымо дене 2009 ий шыжым мумо.

Любушка Виче губерний Котельнич уезд Даровской приходыш пурышо Клименки (Суханово) ялеш кресаньык ешыште шочын. Кызыт тиде ял пытен. Тудын ава-ачаже Параскева (Прасковья) ден Михаил Зыковмыт лийыныт. Любушкан ият пелаш улмыш годым аваже колен, тудым аваж велым Кривошапкин фамилиян кова-кочаже ашнаш налыныт. Нунын денак аважын шольыжо ешыж дене илен. Чӱчӱжӧ изи ӱдырым пеш чаманен гынат, йонгылышым ыштылмышлан верч йочалан ятыр гана орланаш логалын. Икана тудо подылшырак толын да, саламлалташ манын, малыше Любушкам полатвач шупшын волтен. Лӱдмыш дене ӱдыр тарванен кертдыме лийын, ик ий тыге киен. Господьын чаманымыж дене костыль дене коштын кертын гынат, окшаклен, йолжым йожек тошкен.

Чӱчӱжӧ шкенжым пеш титаканлан шотлен, эре пеленже коштыкташ тыршен. Сайым ышташ шонымыжо шукуж годым вес ойгым конден. Терыс шупшыктымо годым тудо вич ияш Любушкам имне ӱмбаке шынден, ынже пуренгай манын, кок йолге имне мӱшкыр

йымак ваш кылден. Имне ала-мо деч лӱдын да тӧрген кудалын. Любушка торта ваке йорлын да, имным кучымешке, тугак лупшалт кечен. Тидын деч вара чӱчӱжӧ тудым имне ӱмбалам коштыктен, но йолжым кылдымым чарнен. Тырмалыме годым шӱре ӱмбаке шынден коштыктымыж, годым ӱдыр икана шӱре йымаке логалын. Йӧра эше пиалешыже лишнак пундыш лийын, шӱре тушан пижын да нӧлталтын, тыге йоча таза кодын.

Мӧнгыштӧ ӱдырлан шуко паша логалын: шӱртым шӱдыраш, вынерым куаш, ургааш, йоча-шамычым ончаш. Чӱчӱжӧ колымеке, чӱчӱныжӧ чот шыгыремдаш тӱналын, эсогыл теле йӱдым уремыш чарайолын луктын колтен. Ик поян пошкудышт пеш поро лийын, ӱдырым ашнаш налнеже улмаш, но коваже пуэн огыл.

Нунын деке икана пошкудо села гыч просфорнице толын да Любушкам пырля унала каяш ӱжын. Коваже тудым колтен, но тылеч вара ӱдырым тышке пӧртылтен огытыл. Вара верысе священник тудым шке ешышкыже йочам ончаш налын. Ласка да тыршыше улмышлан кӧра Любушкам чыланат лишыл енышт гай йӧратеныт. Батюшкам Яран уездысе Ернур волостьыш пурышо Шулко селаш (кызыт Марий Элын Оршанке районжо) служитлаш колтеныт. Пырля Любушкамат конденыт.

Батюшка ден матушкан колымекышт, ик поян кресаньык Любушкам Солонер почингаш меж шӱдыраш нангаен. Тушеч волостной старшина Фурзиков Ернур селаш (кызыт Оршанке район Кугунур села) шке ӱдыржӧ-шамычлан марлан кайышаш вургемым ургааш нангаен. Любушкан мастарлыкше нерген чап шарлен, сандене жапын-жапын Озан губернийышкат ӱжыныт. Тудо оксалан верч толашен огыл, пукшат-йӱктат, малтат – да йӧра веле.

Старшина Фурзиковын полшымыж дене Ернурышто тудын мландешыжак Любушкалан кельым ыштеныт. Тудо тыштак пакчам кучен, калачым кӱэшт ужален, эше Богоявленский храмлан просфорым ямдылен. Ен-шамыч Любушкам йӧратеныт, ойым йодаш кошташ тӱналыныт. Тидлан кӧра верысе батюшка тудлан сырен, полицийым ӱжыктен, поктыл-маш суд марте шуын. Ик кенежым Фурзиковын пӧрт туврашыштыже шылын илашыже логалын.

Поктылмашлан кӧра 60 ияш Любушка Ернур гыч Кучко селаш каяш шонен, но Юмо тудым Оршанкыш конден. Тыште черке воктене илыше ончысо волостной писарь Николай Иванович Громовын пакчашыже кельым шындаш йодын.

Тунам Оршанкыште кӱ храмным чоҥаш тӱналыныт веле улмаш. Яранысе Троицкий соборын шонго протоиерейже Поликарп Матвеевич Кувшинский тышке толын да Любушка дене палыме лийын. Шкеже тысе священник Василий Тихвинскийын оныкугызаже улмаш. Любушка нерген веныжлан туныктен ойлен: «Черке чонымо годым тудо тыланда кӱлеш лиеш».

Ий-влак эртенит. Селаште шукун Любушкан шинча ончылныжо шочын-кушкыныт, ешаныныт, а тудо шке кельыштыже илен. Кресаньык Павел Абрамович Васенин черке вес

велне тудлан мландым пөлеклен, сандене илыме вержым тушко кусарен. Тыште садым да пакчам кучен. Любушка деке полыш йодаш коштмо нерген тунам «Казанские вести» губернский газетыште тыге возыныт: «Кö ойгыш логалеш, кө черланен колта – чыланат Любушка деке мият, кузе лийшаш, мом ыштышаш нерген йодыт. А тудын деч күлешан ой-кагаш да эмшудо дене каят».

Түрлө эмшудым Любушка чодыраште да пасушто поген, пакчаштыжат куштен. Ен-влак туддеч мланде паша радам нерген йодыштыныт, пашам тўналме годым благословенийым налыныт. Любушка черланыше вольыкым але кайыквусым молитва дене паремден кертын. Верысе ярмингаш толшо торговой-шамычат шке декышт лишкырак мияш ўжыныт, пиалым кондымышлан ўшаненыт. Оршанкыште ик ўдырамашын ушкалже йоммо годым Любушка ты ойган еным лыпландарен, кушто ушкалым кычалшашым каласен. Шкеже ны вургемлан, ны кочкышлан оксам кучылтын огыл. Енын пуымо вургемым чиен коштын, кочкышыштым кочкын.

Любушка илыш опытшо, шуко лудмыжо да палымыже дене ойыртемалтын. Иоча гай проста шўман, пўсö ушан, мыскара кумылан улмыжлан көра ен-шамыч тудым пеш йöратеныт, Любушка-Голубушка манын лўмденыт. Грамотлан 40 ияш улмыж годым тунемын да Юмын книгам шуко лудын. Тушман-шамыч верч кумалаш, осалым ыштыше еным проститлаш, ойго годым чыташ эре туныктен. «Чытымаш деч посна утаралтмаш ок лий» манын ойлен. Раскольник-шамычым ўчашен сенен. Духовный ача-шамычын чапыштым арален. «Нунын верч кумалаш күлеш, а осалым ойлыштман огыл. Кө еным вурсен ойла, нунын сулыкыштым шке ўмбакеже налеш. Енын сулыкшо дене тыйын могай пашат, кажныже шке сулыкшо верч вашмутым шке куча», – манын. Марий калыкым тудо черкыш кошташ, пўтым кучаш туныктен.

Храмын моторлыкшым Любушка чот йöратен. Тудын кидыш пурышо чыла оксам черкым сöрастараш пуэн. Черкылан тудын оксаж дене налме кугу чангын йўкшö уло кундем мучко шергылтын. Виче гыч владыка толмо годым батюшка Василий Тихвинский кажне гана тудым храмын благодотворительже семын палемден. Владыкат тудын дене ласкан мутланен, просфорым пуэн.

Озанысе архиепископ Антоний (Амфитеатров) Любушкам чот пагален. Шкежат тудын деке Озангыш ятыр гана унала миен. Пытаргыш гана мийымыж годым владыка тудлан Юмын Аван Почаевский иконыжым пöлеклен. Тиде юмонам Любушка пеш йöратен, ен-шамычым Пылпумышысо Царицын вуйлатымыж почеш илаш туныктен.

Любушкан тўжвал тўсшö нерген мумо книгаште тыге возымо: «Тудо пушкыдо ош ўпан, ушан да весела шинчаончалтышан, чурийже шўмеш пижше. Капкылже канга лийын гынат, шўдö ий утла илен. Чыла пўйжо йоген пытымеке, 93 ияш улмыж годым кум пўйжö уэш шочын».

Святой Причастийыш Любушка чўчкыдын ушнен, а соборованийыште ўмыржö мучко

вич гана веле лийын. Кертмыж годым черкыш шке коштын, вийже пытымеке, тудлан лўмын орвам ыштеныт, храмыш тошкалтыш дене нумал пуртеныт. Сондык ўмбалне лўмын тудлан ямдылыме изи пўкен шоген. Службо мучко тушто шинчен. Пытаргыш ийлаште тудлан мучаш марте чыташ неле лийын, сандене Пырчесым кельыштыже подылтеныт.

Колымыж деч ныл ий ончыч шке пакчаштыже, черке алтарь ваштареш, шўгарым кўнчаш кўштен. Каменщик-шамыч шўгар пырдыжым кермыч дене оптеныт, леведышым ыштеныт. Эн проста колоткам ямдылыкден да пöрт туврашыште арален. Колымыж деч кок кече ончыч тарванен кертын огыл, но ушыжо эре яндар лийын, мутланен. Тудлан полышкалыше Мавруша дене да чылашт денат шупшалын чеверласен, тымыкын колен. «Колымом деч вара тўрвем ида шупшал, чуриемат петырыза», – манын.

Уппўчмö йўлам шолып эртыше да Магдалина лўман схимонахиня улмыжо тунам гына почылтын. Оршанкыш 1910 ий 31 октябрыште (у стиль почеш 13 ноябрь) Виче гыч икон-влакым конденыт. Юмонам вашлийме лўмеш чангым кырыме йўк йонгымо годым Любушкан поро чонжо Господь деке куснен.

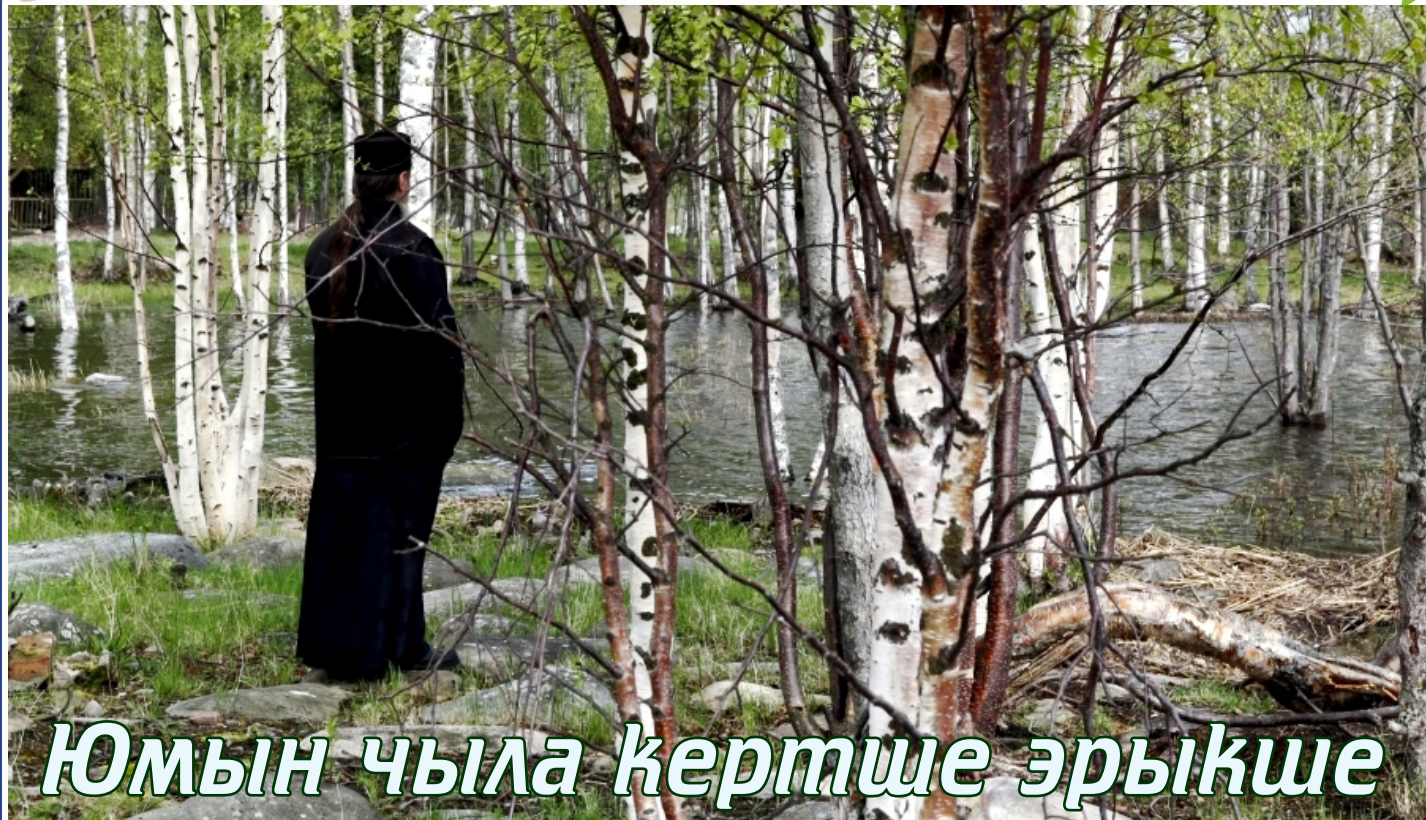
Любушкам чылан пагаленыт, ен-шамыч тышке эре коштыныт, шўгарже ўмбалне лампаде йўд-кече йўлен. Икмынар ий гыч Руш Православный Черкым поктылмаш тўгалын гынат, Любушкам тойымо верым кужу жап тўкен огытыл.

Батюшка Сергийын храм воктене шогышо пöртыштыжö тунам Петр лўман ен илен. Любушкан шўгарже деке йўдшö-кечыже ен-шамыч коштыт да тыште ласкан илаш мешаят манын, КПСС райкомыш вуйшыяш тўгалын. Райкомышто тидлан йывыртеныт веле, часамлам пужаш кўштеныт. Тудым пужымо годым пöрўен-шамыч изишак оксам муыныт да шўгарым кўнчаш тўгалыныт, тушто эше пел ведра наре оксам муыныт. Вара нуно колотка ўмбалне кийыше плитам уло кертмын нöлташ тöченыт, но плита эре верышкыже возын. Тўрлö торым кышкен темен, шўгарым петыреныт, но ен-шамычын поро шарнымашыштым пытарен кертын огытыл: калык тышке молитвам лудаш, черке мурым мураш, кумалаш коштын.

Кучкысо Сретенский храмын священникше Игорь Николаев 1980-ше ийлаште службым Оршанкыштат нангаяш тўгалын, Любушкан шўгаржымат шотыш кондаш кўштен. Ончыч полышым райпо вуйлатышын алмаштышыже А.Т. Ключкина пуэн. А вара Т.Г. Филатова, М.И. Сумачева, А.И. Царегородцева тышке изорва дене сай мландым шупшыктеныт, тўрлö пеледышым шынденыт. Апшат Евгений Шихов кўртнöй ырсым ыштен шогалтен. Черкын моторлыкшо верч курымжо мучко тыршыше Любушкан шўгарже сылнештын. Тудын нерген шуко поро шарнымаш аралалтын.

Господьым чот йöратыше, Тудын шўгарже деке миром кондышо да апостол-влак дене тöр улшо Мария Магдалина лўмжым нумалше поро пиалан старицым ме эре пагален шарнена да Господьын Престолжо воктене мемнан верчат кумалаш йодына.

Николай КРОПИНОВ.
Оршанке посёлко.

Юмын чыла кертше эрыкше

Тиде историйым Самара епархийыш пурышо ик ялысе храмын настоятельже иерей Сергей каласкален.

Ик эрдене тудо шке пöртöнчылныжö серышым муын. Черке приходыш шуко еным чумырымыжо, аракам йушö ден наркоманшамычым таза илыш-йула дене илаш кумыландымыжлан көра тудым түрлö семын лüдыктылыныт. Лüдыктылым шотыш налде, Сергей ача чыла пашажым тыршен шуктен, ончычсо семынак служитлен.

Вара кокымшо почеш кумшо серыш толын возын: «Кужу урвалте, тый алят от умыло мо? Ме мыскарам ыштена шонет мо?!» Мончаже йулымеке гына тудо Самарысе да Сызраньысе архиепископлан увертарен. Владыка каласен: «От лüд гын, тугак служитле. Господь тыйым польш деч посна ок кодо».

Ик тылзе гыч батышкан гаражшым йулалтеныт да адак серышым колтеныт: «Кужу урвалте, модын ситарет эше! Тыйым пытартыш гана шижтарена!» Ик кастане священникын пöртшö деке чапле джип толын шогалын. Тудым ужын лукшо кок таза пöръен кокла гыч иктыже каласен: «Отец Сергей, Козловко ялыште шонго кува колаш шуын, Пырчес подылташ тыйым ужеш. Ме тудо велышкак каена, тыйымат пелен нангаен кертына». Икмыяр минут гыч Сергей ача машинасе шенгел сиденьште шинчен. Ала-кушеч эше коктын толын лектыныт да батышка воктек шинчыныт.

Торжан мутланымышт, кугешныше койыш-шоктышышт да шергакан вургемышт ола гыч улмыштым палдарен. Теве Козловко ял öрдыжеш кодын, а машина тугак писын пасу корно дене чодыра велыш чымен. Батышка воктене шинчыше ик пöръен пистолетым луктын, весе – күзым. Пистолетым кучышыжо трук савырнен да лüдыкташ төчен каласен:

– Теве модын ситарышыч, кужу урвалте!

Тыланет мыняр гана шижтарыме, а тый колыштын отыл. Шке титакан улат, таче тыйым пытараш жап шуын!

– Юмын эрыкше уло гын, пытареда, а Юмын эрыкше тидлан уке гын, пытарен ода керт! – лüдде каласен Сергей ача.

Тыге вашештымж дене тудо бандитшамычым чот воштылтен. Ораде еным ужмо семын, чыланат тудын умбакаже онченит. Пистолетшым виктен, кугуракышт игылтын йодын:

– Юмын эрыкше шотышто тый мыланна эше мом каласен кертат?

– Мыланем пытартыш гана кумалаш эрыкым пуза, – шижде йодын Сергей ача.

– Ну мо, пытартыш гана кумалнет гын, кумал, – öрканенрак каласен кугуракышт да пистолетшым коранден.

Тунамсе туткар жапым шарнен, Сергей ача тыге каласкален:

– Колаш шушо енлан пытартыш шагатыштыже лудмо молитвам мый кугу йук дене да вашкыде пел шагат наре лудынам, Юмым да Юмын Авам сөрваленам. Бандитшамыч шып шинченит, йокрокланымыштым ончыкташ тыршен, лудын пытарымом вученыт. «Господь, проститле нуным, вет мом ыштымыштым огыт умыло» манын, кумалмем мучашленам. Кугуракышт икмыяр жап шып шинчен, вара ик йолташыжым машина гыч ужын луктын. Лу минут гыч нуно пöртылыныт да каласеныт:

– Батышкам – писын гына мöнгыжö!

Тиддеч вара пел ий эртымеке, мый пöртöнчылно адак конвертым муынам. Тушто күчык серыш да 50 түжем тенге окса лийын. Кагаз лаштыкыште возеныт: «Сергий ача, ме тунам йонылыш лийынна. Тендан кундемысе ег мемнам тарлен ыле». Тиде окса дене чонышаш материалым наледенам да храмым олмыктенам. Тиддеч вара кандаш тылзе

икшырымын эртен. Но икана лүдын өрткышö самырык рвезе храмыш куржын пурен. Мыйым пушташ толшо-влак кокла гыч эн самырык рвезе улмыжым паленам. Тудо ончыкем сукен шинчын да сөрвален: «Батюшка, мый проститлаш йодын, сулыкем касарыктынем да чыла каласкалынем».

Теве мом тудо каласкален.

Священникым пушташ тарлыме тиде бандит бригаде умбакыжат шке осал пашажым ыштен. Но Сергей ачан **«Юмын эрыкше тидлан уло гын, пытареда, а Юмын эрыкше тидлан уке гын, пытарен ода керт!»** манмыже ушышкышт чот шынген. «Тунам случайно гына тыге лийын, тидын нерген мондаш жап», – шуко гана ойлен главарышт Юрий. Но нигудыжат монден кертын огыл.

Икана Юрийын машинаже күртныгорным вончымо тураште чыгынен шогалын. Пörьен омсам шупшылын – ок почылт! Тудо шенгел омсам почнеже улмаш, тудат ок почылт! Вес машина дене толын шогалше йолташыже-шамыч тудын сусыр янлык гай чот кычкыралмыжым гына колын шуктенит. Тиде жапыште моткоч писын кудал эртыше поезд шергакан иномарке ден озажым модыш гай күрышт коден. Поминка годым чыланат шуко йуыныт, священникын мутшым шарнен, шып шинченит. Кугуракыштан весым ойыренит.

Ик тылзе эртен. Самара олаште илыше у главарышт икана, балкон перилаш энтертен, икте почеш вес тамакым кужун шупшын шоген. Күшнырак, кандашымше пачашыште, балкон окнаш яндам шындат улмаш. Вучыдымын мастарын кидше гыч кугу янда мучышлен да үлыкö камвозын. Тиде янда у главарын шүйжым керде руалме семын вошт ойырен. Тудымат тоеныт, поминкаште адак шуко йуыныт, но руштын кертын огытыл. Ныл еган бригаде гыч коктын илыше кодыныт да осал корно гыч коранаш кутырен келшеныт. Но шуко жапат эртен огыл, иктыжым онкологий чер авалтен. Уло капыштыже метастаз шарлен, а пуалшын рүдыжым муын кертын огытыл. Ешыже тудым священник деке каяш сөрвален. Пörьен Сергей ача нерген шарналтен, каяш але уке манын, кужун шонен, но толаш көргö куатше ситен огыл. Теве ынде тудат коллен. «Черкыш ом кай гын, мыйымат тидак вуча!» – манме шонымаш тунам теве тиде самырык енын ушыштыжо волгенче семын волгалтын. Куш кайышашым да мом ыштышашым ынде тудо сайын пален. Йолташыжым тойымо деч вара тудо писын гына батюшка деке толын.

– Тый чын ыштенат, – каласен тудлан священник. – Господьын проститлен кертдыме сулык уке. Умбакеже шот дене иле, сулык ыштыме деч коранаш тырше да шарне: Юмо тыйымат Шке полышж деч посна ок кодо.

Тиде рвезе осал корно гыч ойырлен да Самарысе ик храмын үшанле прихожанинже лийын. Кызыт тудо ешым чумырен, сай паша верым муын да илышыштышт корным йомдарыше ег-шамычлан шкеныштым умылаш, тудын семынак чын корныш лекташ полша.

«Живу и Верую» сайт гыч.

ТУНЫКТЕН КАЛАСЫМЕ ШОМАК

Ик шонго кува пеш йорлын илен, югунам киндым пышташ ик чывыштыш ложашыжат лийын огыл. Нужналыкше чонышкак витен, тиде ок сите, эше пошкудо ўдырамаш тудым «йорло» манын койдарен. Шонгыенын тўныкшö гыч шикш чўчкыдын лекташ тўналмым ужын, осал пошкудет чот кыжганен:

– Але вара тиде мыскынь кува киндым пышташ шотым муын? Поенак огыл дыр?

Чыла пален налаш шонен, шонгыен деке каен. Пурен шогалмекыже, пошкудыжын конга гыч киндым күэшт лукмыжым ужын, чот öрын:

– Шукерте огыл тый чылашт деч нужна улат ыле, а ынде кажне кечын шикшет коеш. Эре тыге киндым күэштат мо?

Йывыртыше кумылан кува толшо «унам» үстел коклаш шынден, пушкыдо кинде дене сийлен, шкеже кузе лиймым чон почын каласкален:

– Моло ўдырамаш-шамычын конгаш олтымышт годым мьят, кинде күэштше гай кояш төчен, конгаш тулвуйым пышташ тўналым. Иктаж кок арня тыге арам эртыш. Чон йöсем дене Юмын сөрвалаш пижым: «Енын öпке шомакшым колын, чонемлан пеш неле. Юмо, кеч изишак чамане, полшо мыланемат» манам кажне гана. Кумалмем годым икана ала-кö окнаш тўкалтыш. Ончалыым – тушто кушкедлен пытыше вургеман шонго кугыза шога, киндым күча. Киндем укеат, кодшо пытартыш ик паренгемым шуялтышым. А тудо кочкын колтыш да угыч киндым йодеш.

– Ик падырашат уке, кушак тылат киндыжым муам? – öпкелен йодам туддеч.

– А тый конгат гыч лук! – пенгыдын вашешта шонгыен.

Орын-öрынак конгаш ончалыым да чуч верешемак волен шым шич: конгаште күын шушо кинде сукыр кия! Кугызам ўжын пуртен, пукшаш тўналым. Уло сукурым шкет кочко да эше йодеш.

– Мыйын тетла уке, – ойлем.

– Уэш конгат гыч лук, – күшта тудо.

Ончалыым, а тушто чынак вес сукыр кия. Тудымат йывыртен луктым, шкеже йукунак йодам:

– Мыняр жап Юмо мылам тыге киндым пöлеклаш тўналеш?

– Шужен коштшо нужна ег-влакым яндар чон дене мыняр жап пукшаш тўналат, шкеат тунар жап киндан лият, – каласыш кугыза.

Тиддеч вара поро куван суртыштыжо нигунам кинде пытен огыл.

СВЯТОЙ ШКЕЖАК ТОЛЫН

Кужэнер посёлкышто верланыше святитель Николай Чудотворец лү-меш черкыште иктаж вич ий ончыч тыгай ырыктарымаш лийын. Тидын нерген ты черкын настоятельже протоиерей Вячеслав Михайлов каласкален.

Юмылан чот ўшаныше Люба дене йочасадыш коштшо уныкаже илен. Ик йўдым изи ўдыр тудым кенета помыжалтарен: «Ковай, кывел, мый декем кызыт монах толын ыле!» Коваже ырын: «Могай монах, монахшым кушеч палет?» Омыюа ўдырамаш умылен огыл. Вара помыжалтме гай лийын да йодын: «Монахше мом ойлыш?» Уныкаже тыге манын: «Тудо кужу шем вургемым чиен ыле, оныштыжо кугу ырес йылгыжын. Мыйым вуем гыч ниялтыш да пешак шыман «Ме аватым паремдена» манын ойлыш».

Тунам изи ўдырын аваже пагарысе рак дене пеш черле лийын, эмлымверыште киен, химий терапийым эртен. Люба ўдыржө верч чот кумалын, а кастене уныкаж дене коктын юмылук ончык сукен шинчын, ятыр жап юмылтенит.

Омышто могай святой кончымым пален налаш манын, эрдене кова ден уныка черкыш миенит да юмона-влакым шымленит. Изи ўдыр иктым, весым ончалын да ик юмона ончылан шогалын. «Теве тудо мый декем толын ыле» манын куанен кычкыралын. Юмона гыч Симферопольын да Крымын архиепископшо святитель Лука Крымский (Войно-Ясенецкий) ончен.

Икмынар жап эртымеке, изи ўдырын аваже тергалташ эмлымверыш каен, Любат пеленже миен. Удыржө эмлызе дек пурен, а Люба коридореш вучаш кодын. Кабинетыште ўдыржө пеш шуко илен. «Молан тынар шуко шога? Але вара ынде кола? Але вара нимо денат полшаш огеш лий?» – ава уло шўм-чон дене ойгырен шонкален шинчен.

Изиш лиймеке, ўдыржө шортын лектын.

– Молан тынар шортат? Умбакеже эмлаш тореш лийыч мо? – тургыжланен йодын Люба.

– Уке. Авай, мый таза улам, – шинчавўд йөре ойлен ўдыржө.

– А молан тынар шуко жап шогышыч?

– Врач ырын, нимом умылен огеш керт. Эре «Тиде лийын ок керт» да «Тиде лийын ок керт» манын, кагазыш да компьютер экраныш ончен. Вара «Тендан нимогай рак уке, ме тендам учет гыч корандена», – мане.

Аважын да ўдыржын кумалмышт дене

самырык ўдырамаш неле чер деч утлен. Тудлан святитель Лука Крымский полшен. Арам огыл вет ойлат: «Аван кумалмыже теңыз пундаш гыч луктеш».

Тиде ырыктарымаш деч вара каже кене-жым 11 июнышто, святитель Лука Крымскийын кечынже, Кужэнер черкын приходшо гыч посёлко деч тораште огыл верланыше Сабер лўман пытыше ял олмышто йыргыктен йогышо памашыш ырес дене коштыт. Тиде памашым ты святой лўмеш святитленит. Тушто святитель Лукалан акафистым лудыт, молебным служитлат. Кызыт эше памаш воктене купельым келыштаренит. Кажне ег святой памашыш толын, святитель Лукам сөрвален, купельыште йўштылын кертеш.

А кум ий ончыч Кужэнер черкыш Ежовысо Мирносоицкий ўдырамаш монастырьын игуменьяже Варнава святитель Лука Крымскийын мощыжым конден. Протоиерей Вячеслав Михайлов шкенжын прихожанже-влаклан куанен оила: «Тиде ырыктарыше святой мемнан дек ынде шкежак толын гын, тугеже тудо мемнам благословитлен шога».

Теве тыге. Приходласе изи черкыштат кугу ырыктарымаш лиеда. Уло шўм-чон ўшанымаш дене святой-влакым сөрвалаш гын, нунын кумалмышт дене Юмо мемнам чаманен налаш.

Алевтина Таныгина.

«ШЎМ-ЧОН ИЗОЛЫК» МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ
Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12.

Журнал лекме жап - 4.06.2020 ий.

0+ - знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010 г. № 436-ФЗ.

Журналым редакцияйыште погымо да верстатлыме, «Куранты» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Адресше: 429029, Татарстан, Казань, Сибирский тракт урем, 34, 14 корпус, 42 пöлем.

Редакцийын да издательын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 пöлем.

Тел.: (88362) 45-39-54.

E-mail: marlagazet@mail.ru

Тўн редактор: Н.В. Чузаев (протоиерей).

Редакционный совет: И.А. Сапаев, Д.В. Смирнов, А.Н. Таныгина, А.П. Чемекова, А.В. Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.В. Смирнов.

Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт түрлө лийын керттыт. Серыш-влак мөңгеш огыл колталт.

РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА КЫШКЫЛТАШ ОГЫЛ. ЛУДУНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!

ИЮНЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

ПН	1	8	15	22	29
ВТ	2	9	16	23	30
СР	3	10	17	24	
ЧТ	4	11	18	25	
ПТ	5	12	19	26	
СБ	6	13	20	27	
ВС	7	14	21	28	

7	праздник двенадцатые	8	дни строгого поста
14	праздник великие	8	трапеза без мяса
8	сплошные седмицы	10	разрешение на рыбу
10	дни поминования усопших	14	разреш. на раст. масло
14	дни постные		разрешение на вино
			разрешение на икру рыбы

1 – Благоверный кугу князь Димитрий Донской ден кугу княгиня Евдокиян кечышт.

2 – Москван да уло Российын святительже Алексийын, чудым ыштышын, кечыже.

3 – Юмын Аван Владимирский иконыжын кечыже.

Апостол-влак дене төр улшо Константин ден Еленан кечышт.

4 – Христос ончыч Толшо святой Иоанн пророкын вуйжым кумшо гана мумо пайрем.

6 – Троице шуматкече. Колышо-влакым уштымаш. Петербургысо поро пиалан Ксения аванан кечыже.

7 – СВЯТОЙ ТРОИЦЕ ПАЙРЕМ.

8 – Святой Шүлыш кече.

9 – Чын илыше исповедник Иоанн Русскийын кечыже.

11 – Крымысе святитель Лукан кечыже.

14 – Чыла святойын кечыже.

Чын илыше святой Иоанн Кронштадтскийын кечыже.

15 – Петр ден Павел апостол-влак лүмеш пүтө

түналтыш.

18 – Марий кундемсе священномученик Николай Юриковын кечыже.

21 – Руш мландыште волгалтше чыла святойын кечыже.

24 – Юмын Аван «Достоинно есть» («Милующая») иконыжын кечыже.

27 – Киевысе священномученик Владимирын кечыже.

28 – Чудым ыштыше святитель Ионын, Москван да уло Российын митрополитшын, да святитель Михаилын, Киевын икымше митрополитшын, кечышт.

29 – Преподобный Тихон Медынскийн да святитель Феофан Затворникын кечышт.

КОРГАН КОЛ

Күлыт: 1 кол, 1 вуй шоган, 1 кешыр, 2 кугу совла нөшмүй, йоныштымо шем пурис, шинчал.

Колым 2 ужашлан пайлыман, лу да коваште деч эрыктыман, пурис да шинчал дене йыген пыштыман. Вес түрлө специйымат кучылташ лиеш. Шоган ден кешырым нөшмүеш жаритлен, колын кок ужашыже коклаш шарыман. Колым ший кагаз (фольга) дене пүтыралман, шүртө дене кылдыман. Ончычак ырыктен ямдылыме духовкыш 30-40 минутлан шындыман. Конга гыч лукмек, йүкшымешкыже рончыман огыл. Вара гына колым кочкаш лиеш.

ШЕРГИНДЕ

Күлыт: 250 г. грецкий пүкш, 250 г. мүй, 50 г. сакырложаш.

Пүкшым тыгыдемден ямдылыман. Кастрюльыш мүйым да сакырложашым пыштен, левыктыман, 15 минут шолтыман. Кастрюльым тул гыч корандыман, тушко пүкшым опталман да сайын варыман. Тиде вартышым эмалироватлыме атыш темыман. 10 минут гыч күзө дене изи кубик семын пүчкедыман, кылмыкташ шындыман. Вара, ате гыч ласкан ойыраш манын, эмалироватлыме атым йүштө вүдыштө кучаш лиеш, вүдшө гына пүкшыш ынже логал. Пүчкедыме корно дене каткален, тарелкаш пыштен шындыман. Шергинде дене шудо чайым йүаш келшен толеш.

ТАР ПУЧЫМЫШ

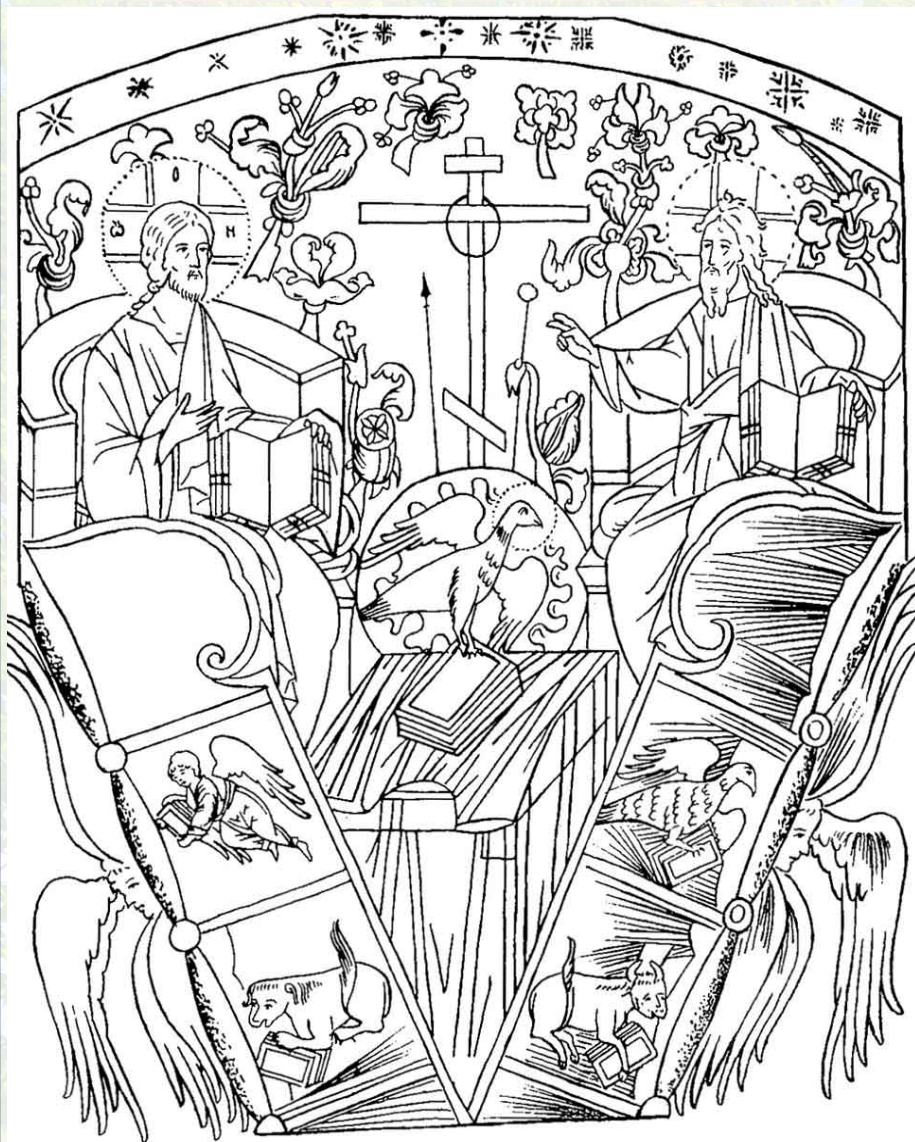
Күлыт: 100 г тар шүраш, 200 г шинчалтыме ковышта, 650 мл вүд, 1 вуй шоган, 1 кешыр, 3 кугу совла нөшмүй, 1 лавр лышташ, шинчал.

Тиде пучымышым ямдылаш келге салмам кучылтман.

Шоганым нөшмүеш чевергымешкыже жаритлыман, тушко кешырым төркеш нүжын колтыман. Ковыштам вүдеш шүалтыман да шоганан, кешыран салмаш пыштыман, туштак 150 мл. вүдым ешарыман да петыртыш дене петырен, изи тулышто иктаж 15 минут шинчыктыман. Тар шүрашым вүдеш яндарештмешкыже мушман, кочыжо лекше манын, шолшо вүд дене шүалтыман. Шүрашымат тиде салмаш опталман да кодшо пел литр вүдым темыман. Тыге күмешкыже изи тулышто шинчыктыман. Вара тамже дене шинчалым шавалтыман да лавр лышташым пыштыман. 5 минут гыч пучымыш ямде.

КУАНЕН ЧИЯЛТЕНА

Веселан жапым эртарена. 10 ойыртемым кычал му.

ПЕЛЕН ОТ НАЛ НИМОМАТ

(Владимир Глазунов семын)

«Пөртет могае тыйын лийын?» –
 Ок йод Христос мемнан деч
 Судыш логалмек.
 Йодеш тыге: «Мыняре еным
 Тый кертынат пуртен пукшен-йүктен?»
 Ок йод могае машина ден
 Кудалышт, корнын кужытшым тый висенат.
 «А йүштө телым, кенеж кечын, –
 Йодеш, – мыняре корныенным нангаенат?»
 Ок йод могай шинчатын түсшө,
 Могай гын коваштан тый лийынат...
 Йодеш мыняре ойгыш вочшо
 Енлан куаным тые конденат.
 Ок күл Тудлан тыйын профессий,
 Могай пашаште ўмыр мучко тыршенат.
 Йодеш (вет ойлыде огеш лий)
 Мыняре порым илышыштет ыштенат.
 Ок йод могай тыйын поянлык,
 Мыняр шийвундым банкыш пыштенат?
 Вет Тудо ўдыр-эргыжым вуча
 Пылпомыш Кугыжанышыш
 А тушко пелен от нал нимомат.
 Лидия Алпаева.

